

Na 10 mužů v IT připadá jedna žena Profi HR | 20.11.2018 | Rubrika: Ženy v IT |

Strana: 40 | Autor: [cvr](#) | Téma: Masarykova univerzita, vysoké školy

odbornice **IT** se v Česku potýkají s až desetinásobnou převahou mužů. V grafických oborech, ale i v programování přitom často předčí své kolegy a firmy už to vědí. Mnohé dívky však od studia **IT** odrazuje stereotyp, že pro takové vzdělání nemají vlohy.

Z údajů Českého statistického úřadu vyplývá, že v Česku v roce 2017 pracovalo celkem 185,6 tisíce ICT odborníků, z toho 17,8 tisíce žen. Ještě v roce 1995 nebyl poměr obou pohlaví tak propastný: na dva muže připadala jedna žena. Ovšem během sledovaných dvanácti let počet mužských odborníků **IT** narostl více než čtyřnásobně, zatímco počet žen klesl o téměř 13 procent. Podle Jitky Hausenblasové z organizace Gender Studies se ale ve skutečnosti dlouhodobý trend nízkého zastoupení žen v oborech ICT příliš nemění a konstantně se pohybuje kolem 12 procent. „V horizontu posledních 20 let sice ve statistikách došlo k poklesu, ovšem to bylo dáno do značné míry tím, že v začátcích rozvoje informačních technologií bylo mnohem více nekvalifikovaných, řekněme obslužných míst, na kterých pracovaly hlavně ženy, eliminací těchto míst s vývojem technologií kleslo i procento žen v ICT,“ vysvětlila Hausenblasová.

Od roku 1995 do současnosti se podíl všech odborníků **IT** na celkovém počtu zaměstnaných osob v Česku ztrojnásobil. V případě žen však i tak panuje setrvale nízký stav.

ROZDÍLY PANUJÍ UŽ NA ZÁKLADNÍ ŠKOLE

Jaké faktory tedy ovlivňují stávající situaci? Velká míra segregace mužů a žen je patrná na úrovni sekundárního a terciárního vzdělávání. V roce 2015 studovalo na úrovni terciárního vzdělávání některý z ICT oborů v ČR bezmála 20 tisíc studentů, z toho 3146 žen. Toto nízké zastoupení žen v oborech ICT dlouhodobě stagnuje a lze srovnat pouze s poměry strojních fakult. Problém ovšem dosahuje až do primárního vzdělávání, tedy na první stupeň základních škol – v základních školách s rozšířenou výukou **informatiky** mají značnou převahu chlapci nad dívkami už od prvních tříd. „Ve společnosti koluje řada mýtů o profesích v informačních technologiích amínění, že jsou vhodné více pro chlapce, je tím nejrozšířenějším. Obecně se setkáváme s nízkým sebevědomím děvčat, která nevěří ve své technologické schopnosti a při rozhodování o střední škole kolem 14. roku dají mnohdy přednost všeobecnému nebo humanitnímu zaměření. Je to však neopodstatněné, v mnoha případech dívky logickým a strategickým myšlením chlapce předčí,“ poukázal Martin Vodička, ředitel Soukromé střední školy výpočetní techniky na pražském Proseku. Od vzniku školy v roce 1994 se počet zde studujících dívek pohybuje konstantně mezi pěti až deseti procenty všech studentů. ne všude však mají dívky „šťěstí“ na osvětlené učitele, jak upozorňuje Jitka Hausenblasová, vše začíná u přesvědčení v rodině a okolí. „Stereotypní myšlení, že některé obory jsou vhodnější pro dívky a jiné pro chlapce, je latentně skryto v každodenní výchově v rodině i ve škole. někdy jsou ale tyto předsudky vyjádřeny naprosto explicitně a dívky jsou od techniky přímo odrazovány. Pro ilustraci uvedu citaci jedné středoškolačky: „zajímají mě technické předměty. V minulém roce jsem se jako několik dalších spolužáků – chlapců účastnila matematických a fyzikálních olympiád, nedopadla jsem nejlépe, ale zároveň moje výsledky nebyly až tak otřesné. V letošním roce, když mají profesori těchto předmětů navrhnout letošní účastníky, volí kluky – i ty, kteří skončili hůř,“ citovala jeden z mnoha případů Jitka Hausenblasová.

IT VYŽADUJE „MUŽSKÉ“ VLASTNOSTI?

Genderové stereotypy nejenže brání pronikání žen do ICT oborů, ale přispívají také k prohlubování segregace uvnitř těchto oborů. Obor ICT s sebou nese podobně jako další technické obory zátěž v podobě zažitých představ o „mužském“ povolání, ve kterém jsou oceňovány opět stereotypně mužské vlastnosti a dovednosti – logické a analytické myšlení, flexibilita nebo matematické schopnosti. Při bližším pohledu na práci **IT** specialistů v praxi však objevíme také zásadní požadavky na trpělivost, multitasking, komunikativnost – tedy vlastnosti tradičně označované jako ženské. Svoji „ženskou“ komunikativnost a pečlivost však obvykle ženy uplatňují pouze v kontaktu s koncovým uživatelem jako

technická podpora.

„na druhou stranu, když už se dívka ke studiu **IT** odhodlá, v převaze chlapců ji máloco rozhodí. V praxi se vyžaduje samostatnost, organizovanost a disciplína, aby byl **IT** odborník schopen nalézt vlastní cestu k řešení problému a precizně ji naplnil. Takovou schopnost někdy postrádají i nejlepší ajťáci, zatímco dívky ji mívají přirozeně v sobě,“ upozornil ředitel Martin Vodička.

Podle jeho zkušeností tíhne většina studentek ke grafice, která je velmi dynamickým oborem. Mohou těžít z lepší trpělivosti, smyslu pro detail a většinou i silnějšího estetického cítění. Proto v ní také často dosahují lepších výsledků než chlapci. některé dívky jsou ale také velmi schopné ve správě počítačových sítí a v programování, kde vyniká jejich logické myšlení.

ŽENY AJŤÁČKY JSOU VYVAŽOVÁNY ZLATEM

nedostatek studentek a absolventek icT se logicky promítá i na pracovní trh. icT odbornice bývají pro svoji jedinečnost ve firmách velmi hýčkané. Tzv. softskills jsou v pracovních kolektivech stejně důležité jako technologické znalosti, a právě v těch ženy často nad muži ajťáky vynikají. Ve vývoji aplikací uplatňují schopnost vcítit se do pocitu uživatele, zaměstnavateli je ceněná jejich vstřícná komunikace a sociální cítění, empatie nebo cit pro detail, to všechno jsou vlastnosti vrozené spíše ženám. Do ryze mužských týmů v technických firmách tak mohou ženy vnést jiný pohled na věc, spolupráci a kreativitu. Firmy pak mohou ajťáčkám na oplátku nabídnout volnější pracovní závazky, než skýtají jiné pozice mimo icT.

„Studentka se základem v programování a tvorbou webů je připravena pracovat v mnoha odvětvích, může si vybírat podle svých preferencí, dnes potřebuje ajťáka každá firma s i jen dvěma třemi počítači. Většina žen, které založí rodinu, si přeje práci s flexibilní pracovní dobou nebo práci z domova a právě takové skloubení kariéry a rodiny mnohdy **IT** vzdělání umožňuje,“ soudí Martin Vodička.

STÁLE EXISTUJÍ PŘEKÁŽKY

Jenže vstupu do pro ženy netypického povolání a setrvání v něm mohou bránit i organizační bariéry firmy, například mechanismy výběru a nábory nových pracovníků. nejlépe to lze ilustrovat na inzerování pracovních pozic, kdy mohou potenciální uchazečky názvy pozic uvedené pouze v mužském rodě jednoduše odradit, stejně jako špatně zvolená vizualizace.

Důvody rozmachu icT byly potřeby inženýrství a průmyslu, tedy oblastí s historickou dominancí mužů. A jako mužský svět je oblast icT vnímána dodnes. Při současném žalostném nedostatku **IT** odborníků se však tato nerovnováha pohlaví stává palčivým problémem, který, jak bylo uvedeno už na začátku článku, začíná už na školách.

„V dlouhodobém horizontu se nepochybně firmám vyplatí pracovat s dívkami již od útlého věku prostřednictvím nejrůznějších výchovných aktivit, třeba pořádáním Girls Day, dnu otevřených dveří pouze pro dívky. na poli vzdělávání se některé vysoké školy už také snaží trend nízkého zastoupení žen v icT zvrátit, nicméně lákat ženy pro studium technických oborů v posledním ročníku na střední škole už je pozdě. S popularizací a přizpůsobením technických oborů tak, aby byly atraktivní i pro dívky, je třeba začít už daleko dříve, nejlépe v mateřských školách,“ podotkla Jitka Hausenblasová. ×

Tab1: Odborníci v **IT** v ČR mezi lety 1995–2017 (v tisících)

Rok	1995	2000	2005	2010	2015	2016	2017
ICT odborníci celkem	59,5	72,5	78,7	121,6	173,9	185,3	185,6
muži	39,2	55,4	66,1	108,7	157,3	167,8	167,8
ženy	20,4	17,1	12,6	12,9	16,6	17,5	17,8
podíl na celkovém počtu zaměstnaných osob v ČR	1,2 %	1,5 %	1,7 %	2,5 %	3,4 %	3,6 %	3,6 %

ZDROJ: ČSÚ, ICT ODBORNÍCI V ČESKÉ REPUBLICE PODLE ÚDAJŮ Z VÝBĚROVÉHO ŠETŘENÍ

Tab2: Počet studentů ICT oborů na vysokých školách v ČR (v tisících)

rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
celkem	25 709	25 797	25 198	24 731	23 308	21 482	20 502	19 994
muži	22 750	22 509	21 878	21 379	20 000	18 390	17 358	16 848
ženy	2 959	3 288	3 320	3 352	3 308	3 092	3 144	3 146

ZDROJ: ČSÚ, POČET STUDENTŮ ICT OBORŮ NA VYSOKÝCH ŠKOLÁCH V ČR

Obecně se setkáváme s nízkým sebevědomím děvčat, která nevěří ve své technologické schopnosti a při rozhodování o střední škole kolem 14. roku dají mnohdy přednost všeobecnému nebo humanitnímu zaměření. V dlouhodobém horizontu se nepochybně firmám vyplatí pracovat s dívkami již od útlého věku prostřednictvím nejrůznějších výchovných aktivit, třeba pořádáním Girls Day, dnu otevřených dveří pouze pro dívky.